

Ve nemški pehotni diviziji uničeni

Moskva poroča, da so bili naskoki na ruske pozicije odbiti in nemške čete vrzene nazaj z velikimi izgubami, dočim Berlin trdi, da so prve nemške kolone samo 45 milj oddaljene od Leningrada. Ameriške "leteče trdnjave" se udeležile napada na Berlin. Bolgarske čete se zbirajo ob turški meji. Masne demonstracije proti sovjetski Rusiji v Parizu

28. jul. — Informacij- zarad poroča, da sta bili dve pehotni diviziji zdrobeni v coni pri Smolensku, kjer je uspešno odbijajo napade nemških vojsk. Nemški vojski letali so sestrelili čez nemških bombardirnih in potov- dva nemška torpedna čolna, podmornico in nekaj motor- kolov v operacijah na Bal- morju.

28. jul. — Uradna časo- agencija DNB poroča, da kolone prodirajo naprej Leningradu in da so prve kolone samo 45 milj od dru- največjega ruskega mesta. dostavlja, da so bombe, re so Nemci vrgli na Mos- zmetile mnogo požarov in omičilo ogromno škodo. Vr- no poveljstvo je ponovno na- da da se operacije na dru- ruskih frontah vrše po na-

26. jul. — Vsi posku- Hitlerjevih armad, da prebi- vsjeto obrambo črto v Polotsk-Nevel-Smolensk, milj zapadno od Moskve, so uspešni. Informacijski biro ni da se položaj v drugih krajih dva tisoč milj dolge re ni izpremenil. Ta fronta je od Črna do Baltičke- je.

26. jul. — Vsi posku- Hitlerjevih armad, da prebi- vsjeto obrambo črto v Polotsk-Nevel-Smolensk, milj zapadno od Moskve, so uspešni. Informacijski biro ni da se položaj v drugih krajih dva tisoč milj dolge re ni izpremenil. Ta fronta je od Črna do Baltičke- je.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

26. jul. — Radijsko po- pravi, da so Rusi razdeja- Vitebsk mesto ob Stalinovi- janski črti, pred umikom. ga mesta, ki je imelo 127.000 živalcev, ni več. Sovjetske čete so odredile evakuacijo živalcev, nakar so vojaške čete zmetile požare.

Roosevelt naj dobi izjemno oblast

Willkie vidi večjo nevarnost v nacizmu kot komunizmu

San Francisco, Cal., 26. jul. — Ameriški proti večja nevarnost s strani Hitlerja kot pa od ruskega komunizma, je rekel Wendell L. Willkie, predsedniški kandidat republikanske stranke pri novembrskih volitvah, na shodu v tem mestu. On je tudi apeliral na ameriško ljudstvo, naj zaupa Rooseveltu in mu da izjemno oblast, da bo lahko pomagal onim, ki se bore proti nacijski Nemčiji.

"Edino, kar nam preti od komunizma, je možnost zmage v ideološkem smislu", je dejal Willkie. "Zdaj niti komunistična ideologija ne ograža demokracije. Ta je le sanje, ki se ni- so uresničile. Rusija nas ni nikdar ogražala v vojskem in tr- govskem oziru, dočim Hitler o- graža našo varnost in šovobod. Nacijska nevarnost se je bolj približala zapadni hemisferi kot si nekateri predstavljajo. Amerika mora biti pripravljena na vse in povečati svoje napore za uniče- nje nacizma in vsega, kar ta predstavlja."

Bitke ob ekvador- sko-perujski meji

Amerika ponovno apelirala za mir

Quito, Ekvador, 26. jul. — No- vi spopadi med ekvadorskimi in perujskimi četami v obmejnih krajih so včeraj zadivjali. Av- toritete trdijo, da so perujske čete izzvale spopade, ko so udre- le v Chacras in Huaquillas.

Vlada je pozvala vse moške, ki so bili rojeni v letih med 1916 in 1919, k orožju. Prijaviti se morajo v prihodnjih petih dneh.

Washington, D. C., 26. jul. — Državni podtajnik Sumner Welles je naslovil nov apel Peru in Ekvadorju, naj ustavia sovražnosti in izravnata obmejni konflikt na mirnem način. Welles je dejal, da ameriška vlada pod-pira apel, ki ga je naslovlila obe- ma državama Argentina.

Lima, Peru, 26. jul. — Vlada je naznanila, da bo ugodila apelu Argentine in Amerike, naj lik- vidira spor z Ekvadorjem. Ona je tudi izrazila upanje, da bo kmalu prišlo do premirja.

Rekordno število novih državljanov v Chicagu

Chicago, 26. jul. — Fred J. Schlotfeldt, distriktni direktor za imigracijo in naturalizacijo, je dejal, da je 39.758 oseb dobilo državljanstvo v fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 30. ju- nija, 30 odstotkov več nego v prejšnjem fiskalnem letu. Naj- večje število novih državljanov je dala Poljska, za njo pa Itali- ja, Nemčija in dežele britskega imperija. Naval za državljanske papirje se je povečal po sprejetju zakona v kongresu glede registracije nedržavljanov. Skoro 400.000 oseb se je registra- ralo v čikaškem distriktu in od teh je 65.000 vložilo aplikacije za državljanstvo.

Biddle imenovan za poslanika pri jugoslovanski vladi

Washington, D. C., 26. jul. — Anthony J. Drexel Biddle je bil po predsedniku Rooseveltu ime- novan za poslanika pri jugoslo- vanski vladi v pregnanstvu v Londonu. On je poslanik tudi pri pregnanih vladah Poljske, Belgije, Norveške in Holandske.

ODPRAVA STAVK PRI OBRAMB- NIH PROJEKTIH

Stavbne unije ADF od- brile dogovor

LIKVIDACIJA JURIS- DIKCIJSKIH SPOROV

Washington, D. C., 26. jul. — Stavbne unije Ameriške delav- ske federacije so odobrile dogo- vor s federalnimi avtoritetami, ki vključuje med drugim provi- zijo glede odprave stavk pri o- brambnih projektihi. Pri teh je uposlenih okrog 800.000 delav- cev.

Nadaljnjih 1.500.000 delavcev bo prišlo v območje sklenjenega dogovora, ki določa med drugim izenačenje plače za čezurno delo in izravnava jurisdikcijskih sporov na mirnem način. Dogovor so že odobrili uradniki vojnega in mornaričnega departamenta in ur- rada za produkcijo bojne opre- me. Naznanjeno je bilo, da je predsednik Roosevelt izrazil za- dovoljstvo nad dogovorom.

Poroča se, da so bili uradniki organizatoričnega odbora grad- benih delavcev CIO ujaljeni, ker niso bili povabljeni na razgovo- re z vladnimi avtoritetami. Predsednik tega odbora je A. D. Lewis, brat Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UM- WA. On je zahteval pojasni- la, da bodo pogajanja s sodi- rektorja urada za produkcijo boj- ne opreme, zakaj je bila njegova organizacija prezrta.

Zdaj so v teku pogajanja gle- de sklenitve pogodbe med unijo strojnikov ADF in Consolidated Aircraft Co., ki ima svoje tovar- ne na zapadnem obrežju. Izgleda, da bodo pogajanja prinesla zadovoljiv rezultat. Unija zahte- va med drugim zvišanje mini- malne plače za deset odstotkov ter plačo in pol za čezurno delo. Uradniki unije CIO so izjavili, da se bodo pričeli pogajati z la- stniki tovarn, v katerih ima uni- ja večino med delavci, glede sklenitve slične pogodbe.

Upanje je, da bo mezni spor, ki je nastal med unijami ADF in kontractorji, ki grade obrambne projekte pri Key Westu, Fla., iz- ravnani. Unije so zapretili z okli- ceno stavko, ko so kontractorji zavrnili njene zahteve. V kon- flikt je posegel federalni posre- dovalni odbor.

Stavka je nastala v več tovar- nah ženskih oblek v Los Ange- lesu, Ca., ko so delodajalci odbi- li zahtevo unije International Ladies Garment Workers za zvi- šanje mezde 15 do 25 odstotkov.

Kitajske čete napadle Japonce

Hongkong, 26. jul. — Uradna kitajska časopisna-agencija po- roča, da so kitajske čete napade- le japonske v kantonski pokra- jini in jim prizadale velike izg- ube. Več sto Japoncev je bilo ubitih in ranjenih. Glavno po- zorišče bitke je bilo pri Sanka- ju, železniškem centru 17 milj severno od Kantona.

Cikaški tiskarji potrdili pogodbo

Chicago, 26. jul. — Tiskarji, u- posleni pri velikih dnevnikihi, so ratificirali sklenjeno dveletno pogodbo, ki določa zvišanje pla- če in letne počitnice. Naznanilo je objavil Thomas Canty, pred- sednik cikaške tiskarske unije.

Eksekucije izdajalcev v Berlinu

Berlin, 26. jul. — Pet oseb je bilo obsojenih v smrt in obglav- ljenih na dvorišču glavne ber- linske jetnišnice. Tri so bile spo- znane za krive političnih pre- stopkov in izdajstva, dve pa u- morov.

Berlin zanika ruska poročila

Goering ni v koncentracijskem taborišču

New York, 26. jul. — Berlin- ska radiopostaja je zanikala ru- ska poročila, da sta bila feldmar- šala Brauchitsch in Keitel od- stavljena in da je bil letalski mi- nister Goering aretiran in od- voden v koncentracijsko taboriš- če.

Naznanilo pravi, da sta Goer- ring in Hitler sprejela v četrtek Wernerja Moeldersa, vodilnega nemškega vojaškega letalca. "Angleška časopisna agencija Reuters je z zadovoljstvom za- grabila poročilo, ki je menda prišlo v New York iz Moskve, da sta bila feldmaršala Brauchitsch in Keitel razrešena dolžnosti," je rekel komentator na berlinski postaji. "To je bajka, ki se la- hko primerja prejšnji, da se Goer- ring nahaja v koncentracijskem taborišču."

Vojni tajnik okrcał Wheelerja

Protivojna propagan- da na vladne stroške

Washington, D. C., 26. jul. — Vojni tajnik Henry L. Stimson je obdolžil senatorja Burtona K. Wheelerja, demokrata iz Monta- ne in vodilnega izolacionista, ob- nanjanja, "ki se je približalo črti subverzivnih aktivnosti, če ne že izdajstvu." Stimson je dejal, da je senator poslal dopisnice ame- riškim vojakom na vladne stro- ške in jih pozval, naj bombardir-ajo predsednika Roosevelta s protesti proti vstopu Združenih držav v vojno in podaljšanju vo- jaške službe.

"Predsednik Združenih držav kot vrhovni poveljnik armade in mornarice je pozval kongres, naj podaljša vojaško službo; ker se je nevarnost povečala," je de- jal Stimson. "V istem momen- tu je Wheeler poslal dopisnice vojakom s pozivom, naj protestir-ajo proti podaljšanju vojaške službe."

Stimson je udaril po Wheeler- ju potem, ko je general George C. Marshall, načelnik armadne- ga štaba, označil pred člani kon- gresnega odeska za militaristične zadeve napore izolacionistov, ki pozivajo vojake na odpor pro- ti podaljšanju službe, za sabota-žo.

Dopisnice, katere je razposlal senator Wheeler, vsebujejo iz- črpe njegovih, Lindberghovih, Hooverjevih, Kennedyjevih in Nyejevih govorov proti vstopu Amerike v vojno.

Angleško-ameriška pomoč Poljski

London, 26. jul. — Dr. Hen- rik Straszburger, finančni mini- ster poljske vlade v pregnanst- vu, je v svojem govoru na ban- ketu podružnice Amerike trgo-vske zbornice apeliral na Veliko Britanijo in Ameriko za finanč- no pomoč po vojni, če bo Nemči- ja poražena. Tako pomoč naj bi financirala industrializacijo na Poljskem. On je naglasil, da bo Poljska potrebovala finančno pomoč pri dobavljanju surovega materiala, da bodo industrije lahko obnovile produkcijo.

Roosevelt "zamrznil" japonsko premoženje

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete so 24. t. m. obiskali Leo in Antonija Stolfa ter njuna hči Donna iz Toleda, Ohio.

Brat in sestra se sošla po 26 letih

Pittsburgh, Pa. — Pred nekaj dnevi je bila v Tyru, v okolici Pittsburgha, velika družinska slavnost. Ella Homel, stara 26 let in članica društva 716 SNPJ v Imperialu, je prvič videla svo- jega 28-letnega brata Alberta Schafflerja, ki je zdaj častnik v armadi. Pred 26 leti, ko je bila Ella stara komaj nekaj dni, Al- bert pa dve leti, sta jima umrla oče in mati. Otroka sta ostala samá. Dečka je vzel k sebi nje- gov stric Martin Schaffler iz Carnegieja, deklico pa družina Fr. Blažič iz Tyra. Tako sta ži- vela 12 milj narazen, ne da bi bila vedela drug za drugega. Ko je bila Ella stara 18 let, sta ji Blažičeva povedala, da ni nju- na hči in da ima nekje brata. De- kle je osem let iskalo svojega brata. Med tem se je omožila z Johnom Homelom, toda brata ni prenehala iskati. Pred nekaj meseci je našla na nekoga iz Carnegieja in ga vprašala, če po- zna koga z imenom Schaffler. Seveda pozna starega moža, ki se tako piše, je rekel. Takoj je šla tja in našla svojega strica, ki ji je povedal, da je njen brat pri vojakih. Hitro mu je pisala v Port Lewis, Wash., in Albert ji je odgovoril. Zdaj je prišel na dopust in šel je naravnost k svo- ji sestri, katero je — kakor ona njega — videl prvič v svojem življenju. In imeli so veliko gos- tijo ...

Nesreče na farmah

Willard, Wis. — Tukaj se je zadnje dni zgodilo več nesreč pri delu na farmah. Frank Par- kel starjši je padel s stroja za košnjo in si poškodoval roko. Težko se je poškodoval tudi mla- di Willie. Lukas, ki je moral iskati zdravniške pomoči. Mla- di John Rovtar je tudi padel s stroja za grabljenje sena in si je zlomil roko.

Iz Clevelanda

Cleveland. — Dne 23. julija je umrl pionir John Komin, star 82 let in 10 let v Čatezu na Dolenj- skem. V Ameriki je bil 52 let in tukaj zapušča 76-letno ženo in dva sinova, od katerih eden je znan lekarnar John Komin.

Iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Prve dni meseca junija je tukaj umrla E- lizabeta Ivančič, doma iz Ravne pri Drežnicah na Tolminskem. V Argentini zapušča brata in se- stro.

Obsodbe v Italiji zaradi širjenja Rooseveltovih govorov

Rim, 26. jul. — Sedem oseb, ki so kopirale in razpečavale go- vore predsednika Roosevelta, mornaričnega tajnika Knoxa in angleškega premierja Churchil- la, je bilo obsojenih v zapor od treh do dvanajstih let. Obsodbo, proti kateri ne more biti prizvi- va, je izrekel tribunal za zaščito države.

Mehika izgnala generala Hurtada

Mexico City, 26. jul. — Vla- da je odredila izgon nikarškega generala Roberta Hurtada, ki se je nahajal tu kot političen be- gunc. Akcija je sledila odkrit- ju, da je general apeliral na nam- skega poslanika, naj mu preskr- bi bojna letala, da bo lahko za- čel revolucijo v Nikaragvi. (Dalje na 3. strani.)

Trgovina z japonskimi firmami prepovedana

PARNIKI SE SKRIVA- JO NA MORJU

HYDE PARK, N. Y., 27. jul. — Predsednik Roosevelt je odre- dil mobilizacijo ameriške oboro- žene sile na Filipinskem otočju. Nekaj minut pozneje je vojni department naznanil, da je bil za vrhovnega poveljnika te sile iz- bran general Douglas MacAr- thur, bivši načelnik armadnega štaba.

Washington, D. C., 26. jul. — Predsednik Roosevelt je udaril po Japonski z odredbo, ki določa "zamrznje" njenega premože- nja v Združenih državah in dra- stično kontrolo vseh ekonom- skih aktivnosti med njo in Ame- riko. Istočasno je predsednik na prošnjo Kaišekove vlade "za- mrznil" tudi kitajsko imovino, kar pomeni, da jo lahko rabi le Kaišekova vlada.

Odslej naprej ne more nihče potegniti japonske imovine iz Amerike brez dovoljenja zaklad- niškega departamenta. Kako da- leč bo ameriška vlada šla v ak- ciji proti Japonski, zavisi od raz- voja dogodkov na Daljnem vzhodu. Vsa trgovina z japonskimi firmami je bila prepovedana.

Kanada in Velika Britanija sta sledili zgledu Združenih držav. Obe sta naznanili, da sta storili korake, da preprečita potegnitev imovine, ki jo posedujejo japo- ski podaniki. Japonsko premo- ženje v Združenih državah se ceni v gotovini, vrednostnih pa- pirjih in nepremičninah na o- krog \$130.000.000.

San Francisco, Cal., 26. jul. — Vznemirjeni Japonci so stali v dolgih vrstah pred Yokohama Specie banko, središčem japo- sko-ameriške trgovine na zapad- nem obrežju in v deželi na splo- šno, da potegne svoj denar, ko je postalo očitno, da bo Roose- velt "zamrznil" japonsko imovi- no. Razburjeni uradniki in na- meščenci so bili obsipani v vpra- šanji. Rooseveltova akcija je iz- zvala konfuzijo ne samo v ja- ponski koloniji, temveč tudi v ameriških izvoznih krogih.

Poroča se, da se 45 japonskih parnikov skriva na morju in čaka razvoja situacije. V ameri- ška pristanišča nečesto odirata iz bojazni pred zasego.

Vichy, Francija, 26. jul. — Zunanji minister je danes naznanil sklenitev dogovora z Japonsko glede skupne obrambe Indokine. Detalji dogovora niso bili objav- ljeni.

Washington, D. C., 26. jul. — Državni podtajnik Sumner Welles je v formalni izjavi obsodil japonsko agresijo v francoski In- dokini. Ustanovitev japonskih letalskih in mornaričnih baz tamkaj bi ogražala holandsko Vzhodno Indijo, Filipinsko oto- čje in tudi varnost Združenih držav.

Welles je dejal, da je o stališ- ču ameriške vlade glede Indoki- ne informiral Kičiasabura Nomu- ro, japonskega poslanika v Wa- shingtonu. "Japonska je s svojo politiko demonstrirala svoje na- mene in cilje," je dejal Welles. "Očitno je, da hoče raztegniti svoj vpliv na jug s silo ali pa z grožnjami rabe oborožene sile. Korake, katere je že podvzela, o- gražajo varnost ne samo Indoki- ne, temveč tudi drugih posečin na Pacifiku. Ameriška vlada ne vidi nobenega razloga ali podla- ge za japonsko trditve, da je o- kupacija Indokine in ustanovitev letalskih in mornaričnih baz tamkaj potrebna v interesu var- nosti Japonske. Težaven položaj francoske vlade v Vichyju nam je znan in očitno je, da se ne mo- re v obstoječih okoliščinah upira- ti japonskemu pritisku. Zadržni (Dalje na 3. strani.)

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Maružina za Zdržene države (levon Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago
in Cleveo \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Kopiristi dopisov in nena-
rošenih člankov se ne vračajo. Kopiristi literarne vsebine
(črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelj
le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of non-
fictional and uncopyrighted articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naloz na vsa, kar ima stik s **PROSVETA**
3307-39 So. Lawdala Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz nasselbin

Mati o izgubi sina —

Blaine, O. — Tretjega julija sem dobila zadnjo kartico od mojega ljubljenežnega sina. Pisal mi je zdrav in vesel, da mu ni mogoče priti domov za 4. in da me bo iznenadil v kratkem. Ker so me člani in članice mladinskega krožka prosili, da gremo 4. julija na slavoje v Girard, sem vse naglo napravila za potovanje.

Cetrtega julija zjutraj je bilo vse pokonci in veselo za potovanje. Bilo nas je vseh skupaj, starih in mladih, 52 v busu. Iz Blaina smo odšli veseli, vsevpred je prepevalo, vse se je radovalo, le mene je nekaj pri srcu tiščalo, neka zla slutnja. In tako sem se ves čas bala, da bi se nam na vožnji kaj ne pripetilo, ker sem imela bus in vse otroke v svoji odgovornosti. Prišli smo srečno v Girard, kjer nas je najprvo lepo pozdravila miss Helen Strauss, bivša predsednica angleškega poslujočega društva SNPJ v Bridgeportu, sedaj živeča v Clevelandu. Prišli smo v spodnje prostore, kjer sem naročila kosilo in sodavico za ves moj krožek, potem pa se razšli na vse strani in se vsi lepo zabavali — razen mene. Nisem se mogla otresti slutnje, da se bo mogoče kaj zgodilo na potovanju, jaz pa sem odgovorna za vse.

Na proslavi sem se seznanila z mnogimi domačini, ki jih nisem videla že 28 let. Nasproti mi pride "večni popotnik" Janjkovich iz Clevelanda in več drugih. Podali smo si desnice z Matom Petrovichem, Milanom Medvečkom in predstavljena sem bila tudi Valentinčiču iz Middlesexa, Pa., kot tudi več drugim. Bila je ure sedem, ko me skobil okno plesne dvorane pokliče hčerka, da me nekdo želi videti. Grem po stopnicah in ni nekdo pravi, da so me klicali po zvočniku. Grem dalje, toda me ustavi državni cestni policaj in vpraša: "Are you that lady I am looking for?" Pogledam ga in si mislim, da je mogoče kaj narobe z našim busom, on pa mi pokaže telegram z mojim naslovom in obvestilom, da je moj sin Billy hudo pobit. Lahko si vsakdo misli, kako me je to udarilo, da nisem mogla ne naprej ne nazaj.

V 20 minutah je bil naš bus napolnjen in odšli smo proti domu. Toda zdaj ni bilo tistega veselja kot zjutraj, ko smo se peljali v Girard. Vse je bilo tiho, žalostno; nikdo se ni oglašil, voznja pa je bila tako dolga kot bi se vozili tisoč milj in ne samo sto milj. V Bridgeport smo srečno prišli o polnoči. Tako grem na policijski stan, kjer vprašam, če vedo kaj več. Izvedla nisem nič posebnega. Odpeljemo se domov na Blaine, kjer grem takoj k telefonu. Vzelo je pol ure časa, da smo dobili bolnišnico v Paoli, Ind., kjer je ležal moj dragi sin. Odgovorili so mi, naj grem takoj na potovanje.

Moj starejši sin je bil že pripravljen z avtom in v 15 minutah sva že odšla na 450 milj dolgo pot. Kako sem se vozila in premišljevala, če bom mojega sina še dobila živega, razume te vrstice le mati, ki ima otroke pri srcu. Vožnje ni hotelo biti ne konca ne kraja. Končno sva izmučena dospela ob pol treh popoldne in se znašla pred bolnišnico. Še danes ne vem, kako sem prišla v gornje prostore, kjer je ležal moj sin. Mislila sem, da mi bo potožil o bolečinah, toda vse moje vpitje in prošnje niso nič pomagale. Nobene odgovora — — —

Imel je zlomljeno roko v dveh krajih kot tudi levo nogo, najhujše pa je bilo — počena lobanja. Čez dva dni je prišla hčerka iz Detroita, kot tudi moj mož in Frances, toda zanje je bilo prav tako kot zame. Bila sem pri njem dan in noč in čakala, štela ure in minute, kdaj se bo zavedel in mogoče poklical mam, katero je vedno tako ljubil. Toda nisem bila toliko srečna, da bi bil vsaj ustnice premaknil. Četrta dan je odprl oči in nas vse lepo pogledal, toda oči so bile preveč kalne, da bi videle svoje starše, brata in sestre — — —

Zdravnik je svetoval mojemu

možu in hčerkam, da se lahko vrnejo domov v petek zjutraj, 11. julija. Res so se poslovili od njega, a oče ga ni hotel zapustiti, ker je slutil, da ga vidi zadnjikrat. Odšli so ob devetih uri.

Ob pol ene popoldne mi pravi zdravnik, da se bližajo ure, ker mu gre vedno na slabše. Lahko si matere mislite mojo žalost: biti sama pri ljubljenem umirajočem sinu, na katerega sem bila vedno tako ponosna. Krčevito sem ga stiskala in klicala, toda nobenega znaka ni bilo od njega za slovo. Zadnji zdihljaj je bil ob 4:16 — — —

Tako je zaspal moj ljubljeni Billy. Star je bil 21 let in štiri mesece. K vojakom je odšel lansko jesen 8. oktobra in stalno napredoval — zdaj je imel plače \$52 na mesec. Hotel nas je iznenaditi 14. julija in priti domov kot sergeant ali narednik. Toda ravno na 14. julija so mi ga pripeljali domov — m r t v e g a — — —

Odšla sem proti domu sama. Vožnja je bila neizmerno dolga. Kjerkoli sem videla kakšnega vojaka, sem kar zakričala. Sedaj ne morem videti vojakov, ker mislim, da vidim mojega sina.

Nesreča se je pripetila ob 2. uri v noči 3.-4. julija. Bili so vsi trenzi, nobene pijače, samo voznik je zaspal za sekundo. Ko so to zadaj zapazili, namreč moj sin in bolničarke — moj sin je delal v bolnišnici — so zaupili nad njim, kar ga je menda nekoliko zmedlo. Voznik mi je povedal, da se ni mogel takoj zavesti ali orientirati in tako je treščil v velik mlekarski tok. Voznik si je le malo uho porezal in bolničarke malo pobile na čelu, toda nesreča je hotela, da je moj sin dobil smrtni udarec.

Dne 14. julija ob 6:43 ga je vlak pripeljal v krsti, vsa zavita v ameriški zastavo in v spremstvu častnika, ki ga je spremljal moje žalostne hiše. Bil je ves v cvetju. Ljudje od blizu in daleč. Vse je prišlo, da mu izkažejo zadnje slovo.

Zelim se zahvaliti vsem, ki so nas tolažili v tej grozni žalosti in nam pomagali z avti. Ne morem se vsakemu posebej zahvaliti. Torej naša iskrena hvala vsem skupaj, posebno pa društvu 333 SNPJ, čigar član je bil od rojstva, in enako društvu 155 ABZ, ki sta ga spremlila in pokopališče korporativno z zastavo na čelu. Enako hvala mojemu ženskemu društvu C.F.A. za obred na domu in za krasne vence. Prav tako lepa hvala vsem, ki ste mi poslali izraze simpatij, katere sem prejela iz vseh krajev od prijateljev in čitateljev Prosvete, vsem, ki ste nas obiskali iz daljnih krajev in nas tolažili. Posebno pa lepa hvala nad vse dragi družini Rolich, ki je skrbela zame ob uri žalosti in čutila z menoj izgubo sina.

In tebi, ljubi sin! Zapustil si nas in odšel v prerani grob, katerega ti bo tvoja ljubeča mamica krasila s cvetjem in ga zalivala z gorkimi solzami — — —

Paula Glogovsek.

Kritika mu ni mar

Cleveland. — Dne 12. julija sem prejel dopisnico od starega bojovnika za delavsko stvar, člana in bivšega glavnega odbornika SNPJ ter naročnika Proletarca, ki mi piše: "Čital sem tvoj

dopis z dne 9. julija in ga dobro premetril. Od moje strani za trud in čas moja najtoplejša zahvala. Kar mrzim na tem svetu, je hinavščina. (Jaz tudi.) Samo naprej, France in nič se ne boj za stoček." (Saj se ne, ker imam še enega starega v remizi, kjer je že dolgo priklenjen na verigo, da mi ga kdo ne ukrade. Človek mora biti pripravljen za vsak slučaj, tudi za stoček.) Zaključuje s pozdravom.

Dva dni pozneje pa prejemam pismo tudi od starega socialističnega člana SNPJ, ki je storil že precej dobrega za SNPJ. Njemu se pa drugače zdi, namreč, da sem skočil v žerjavico po konstanj za druge. Pravi, da bi moral imeti svojo Ančko za cenzorja, ki naj prešudira, če bom še kdaj kaj napisal o ženskah. Ampak moj prijatelj se moti. Kar sem storil, je bilo na mojo lastno iniciativno. Če se bom zmeril ženskam, se ne bom vsem; teh bo zelo pčilo število, in sicer le take, ki imajo ambicije in ki mislijo, da mora biti tako kot je Bog rekel, ali pa da socializem uči, da se morajo deliti tudi stolci. S prijateljem vred pa prav dobro veva, kako se dele. Pred žensko zamero me ni preveč strah, ker ženske poznam že dolgo in mi je znano, da niso tako sovražne napram moškim, posebnost pa ljubijo junaške moše, ki se znajo postaviti po robu nasprotnikom.

Če bi mi moja Ančka cenzurirala dopise, potem bi jih bilo še manj v Prosveti kot sedaj, ko to prepuščam uredništvu. It takes guts to send and to take it. To vam pošiljam predvsem zato, da se vidi, kako različni smo ljudje v mišljenju, pa čeprav smo prijatelji.

In različno vidimo tudi pri ženskem spolu. Čitajte dopis Matilde Valenčič od društva 666 iz Toleda, O. Ko je pričela pripovedovati o možu v busu, je takoj zašla na domače družinske razmere. Povedala nam je o možu, ki je bil "okajen". Če bi Matilda opravljala mojo službo, bi večkrat naletela na — okajence; včasih bi videla tudi kakšno Evinovo hčerko precej okajeno. Neke dan, bila je nedelja, sem se s poulično peljal iz službe in sem opazil, da sta bila oba okajena, on in ona. Njej je prišlo slabo in sprevočnik je zahteval, da mora iz poulične. Mož: "Kaj, to je moja žena in ti jo boš podil iz voza! — Oh, moja draga, tukaj je moj klobuk in če ti je res tako slabo, kar v klobuk vrzi." —

Ampak korporacija ali jednota nima s posamezniki nič opraviti. Odborniki, pa naj bodo moški ali ženske, niso zato izvoljeni, da bodo učili, kako je treba kuhati krompir, kako se napraviti solata ali kranjska potica. Tudi ni vprašanje, kdo naj pride in se vsede. Vprašanje je, koliko sposobnosti ima, da bo pravilno vodil premoženje, ki se ima deliti med 50,000 članov. In če kdo pravi, da ima jednota osem milijonov dolarjev, naj prej vzame kos papirja in svinčnik ter naj izračuna, koliko pride na vsakega izmed 50,000 članov.

Veste ljudje božji, da je ravnanje z vašim lastnim premoženjem vse nekaj drugega kot pa ravnanje s premoženjem, ki pripada tisočim članom. Ko sem nekoč imel nekaj tisočakov, sem posodil prijatelju, in ko sem izgubil svoje in mi ni nihče kaj očital. Ampak če bi organizacija imela odbornike, ki bi je ne znali voditi, oziroma bi jo zavozili v propast, bi bilo pa nekaj drugega. Tudi ni dovolj, da jih izvolite le par, ki so postavljeni, da vodijo vse premoženje; je dobro, da je

še kdo drugi poleg, da včasih malo pokuka. In tuži je dobro, da se pride z zadevo na dan, ako ni okusna. Pri takih stvarih je dobro, da so zraven ljudje, ki ne dajo fیکا na prijateljstvo, ampak pazijo na to, za kar so bili izvoljeni. To je glavno pri organizaciji, ne pa kuhinja, ki nima tukaj nič opravka.

Mary Repos pravi, da bi bilo dovolj, če bi bilo na konvenciji dvanajst takih kot je ta dopisnik. Ampak Mary bi morala vedeti, da sō jih še pri zadnji večerji potrebovali trinajst, čeprav nekateri mislijo, da je to nesrečna številka. In tuca delegatov bi tudi ne bilo dovolj za izvolitev sedanjega števila glavnih odbornikov. Pa tudi ženske bi se bolj zahtevale demokratično, ker se jim ni treba toliko sukati po kuhinji, če konvencija traja 14 dni. Ampak jaz vem, da vse ženske ne delajo v kuhinji, ker jih vsak dan prevažam v pisarne, kjer točejo po tipkah pa pišejo in rišejo, kot to delajo v pisarni SNPJ. Res pa je, da duh starih bojevitežev izumira pri SNPJ. Frank Barbič, 53.

Poročilo zastopnika

Harrisburg, Pa. — O potovanju se ta mesec ne morem veliko pohvaliti, ker sem bil zaposlen največ doma s popravili in društvenimi odgovornostmi. V prvi vrsti želim zopet popraviti napako v mojem zadnjem dopisu. Glasiti bi se moralo, da je dala doloz za predlog "Big Tonyja" (za Proletarca) mrs. Doblak iz Preniajarja (?) in ne iz Primrosa, ker zadnja nasselbina je pri Midwayju, prva pa pri Blairsvillu.

Bi sem na poti v Homer City, kjer sem se iznebil zadnjih iztsov Majskega glasa in tudi novega naročnika sem dobil Cankarjevemu glasniku v osebi Franka Stoparja, Tone Modic pa je ponovil Prosveto in dal 50c za Proletarca. Ko je živel v McIntyru, so ga nazivali "župana" nasselbine, potem pa se je preselil v Homer City. On je možak in zmeraj da za dobro stvar, čeprav je že prileten. V McIntyru je bila v rovu eksplozija premoženega prahu, v kateri je izgubilo življenje sedem premoženj, med njimi tudi dober član SNPJ, menda rodod Poljak.

Nazaj gredem sem potoval skozi Latrobe, Pleasant Unity, Greensburg in Jeannette. V Pleasant Unityju je rojak Keše ponovil Proletarca, Matt Marovich v Haidenvillu Cankarjev glasnik in Jakob Lazar v Jeannettu Prosveto. Tistih par dni sem naredil ravno za vožnjo.

Dne 15. julija sem šel na pogreb pokojnega Petra Gruma v Cheswick. On je v rovu prišel med vozičke, ki so ga tako premečkali, da je v par dneh podlegel poškodbam v bolnišnici. Delal je v Harmarvillu. Petra sem dobro poznal, ko je bil še na Yukonu. Ko je bil tam shod leta 1917 in je bil glavni govornik sodrug Etbir Kristan, smo bili pri Grumovi dvojici na kosilu. Peter je bil zelo radikalen za delavske stvari, vsled česar je bil tudi šikaniran od strani družbe kot tudi več drugih in bil do pred par let dolgo brez dela. Naj mu bo lahka ameriška zemlja. Ženica ga bo težko pogrešala, ker sta se dobro razumela.

Zdaj pa nekoliko o pikniku westmorelandske federacije SNPJ, ki se je vršil 13. julija. Z veseljem proročam, da je finančno izpadel prvovrstno; toliko nismo še nikoli napravili in blagajna se je precej opomogla. Zato pa je bil tudi na federacijski seji 20. julija dovoljen oglas za celo stran — \$15 — v konvenčni programni knjižici, kot tudi \$25 za sirote v naši potepantni Jugoslaviji. Ampak sklenjeno je bilo, da odbor ne sme prej nakazati te vsote, da se prepriča, da bo denar gotovo prišel v roke potrebnim, ne pa Hitlerjevimi ali Mussolinijevim roparjem. Odobreno je bilo tudi posojilo \$50 konvenčnemu pripravljalnemu odboru za poravnane nastalih računov v zvezi s konvenčnim programom. Sprejet je bil tudi predlog za plačanje asessmenta nesrečnim zakoncem — Karolini Kencilji, Hermine 2. Fr. Dernovski, Wikhaven, Johnu Turku, Claridge, Johnu Jelocanu, Pleasant Valley, Albertu Previc, Export. Podrobnosti o federacijski seji bodo podane v zapisniku po zapisnikarju.

(Dalje na 2. strani.)

Varujte se angine!

Nestalno vreme, ki traja navadno vso mlad, zelo slabo vpliva na manj odporne ljudi posebno tiste, ki pogosto obole za gripo ali angino. Včasih močnejše, včasih lažje, tako niti ne poiščejo zdravniške pomoči, čeprav dobro vedo, da nekaj z njihovim zdravjem ni redu.

Navadno so takšnim spomladanskim obolenjem vzrok mandlji. Nešteto krat so nam pokazale izkušnje zdravnikov, da so ljudje, so vsako leto oboleli za angino, takoj po operaciji mandljev ozdraveli in več let sploh niso deli kaj je prehlad ali angina.

Angino lahko spoznate sami, če pogledate svojo ustno votlino in grlo v ogledalo, zapazite, da imate otekle, temnordeče mandlje pokrite z rumenkasto prevleko, ste lahko pričani, da imate angino. Če se temu pridruži še povišana temperatura, splošno nezapravljeno in nemoč, potem je angina napredovala in morate nemudoma v posteljo. Hudo angino težko prebolite stoji, kakor nekateri trdijo. Skoraj zmerom vam bo v tem primeru potrebne posledice. Najčesteje pusti angina vnetje srca pov ali srčnih mišic.

Če se hočete izogniti posledicam angine, morate pač strogo držati nasvetov, ki vam bo dal zdravnik. Če imate namreč gnojno angino, vam bo skoro gotovo zdravnik nasvetoval vroče obklade okrog vratu; če imate pa še gnojno angino, vam bo pa svetoval mrzle obklade. Tople obkladke si lahko napravite vrečko toplega pepela ali še bolje mivke, dolgo obdržite toploto, mrzle obkladke pa dajte s postano vodo. Ne z vodo iz vodovoda. Poleg tega morate vsak dan nekajkrat izpirati s kakšnim desinfekcijskim sredstvom, primer s hipermanganom, kamiličnim čajem vsaj s slano vodo. Danes zdravniki že poznajo tako imenovano zdravljenje s sulfamidnimi preparati, ki so nevarnost angine že prezmanjšali.

Bolniki morajo med boleznijo jesti samo kočo hrano, potem pa polagoma gostejšo. Tisti, ki se jim leto za letom ponavljajo angina, se zavedajo, da so temu krivi samo oboleni in obojeni mandlji. Čeprav tudi niso marni v našem telesu brez pomena in imajo kar vsi drugi organi svojo posebno funkcijo, je zmerom bolje biti brez mandljev kakor pa imati bolne mandlje.

Živali se med seboj spoznavajo

Na vprašanje, da li gozdne živali druga drugo spoznavajo, odgovorjajo poznavalci gozdnih živalij pritrilno. Pri tem se naslanjajo svoja opazovanja.

Gozdne živali imajo siguren čut za to, da neke živali zanje nevarne, druge pa ne. Po nočno značilno se v tem oziru vedejo srne. Če prikažejo pred njimi divje svinje, se spuščajo v divji beg. Jeleni pa se divjih svinj boje, temveč te ostajajo rajši v primernih ljenosti, ker vedo, da bi jo slabo izkupile, če se jim preveč približale.

Zajec se srn prav nič ne boji, prav tako ne jelenov, temveč se mirno kreta med njimi. Čisto drugače pa se vede, če voha divje svinje. Tedaj se spusti v divji beg. Fazani, ki stoji jasah, puste zajce, kunce in srne mirno dobe, izginejo pa kakor strela, če se pojavi v žini divja svinja ali lisica. Prav tako se kuncači in jerebice ne boje srn, zajcev ali kunca. Če pa se prikaže mačka, odleti ptica takoj.

Neki opazovalec pripoveduje, da ga je često vodila mimo valeče fazanke, ki si je pravila gnezdo le dva koraka od poti. Če je sam, se ni zmenila zanj, a če ga je spremljal pes, je odletela v varno oddaljenost. To se dogajalo dosledno in iz tega je razvidno, psa ni smatrala za svojega prijatelja.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 28. julija 1921)

Domače vesti. V Duryenu, Pa., je vlak smrti povozil 35-letnega Fr. Čehovana iz Krasne pri Dolu na Gorenjskem, člana SNPJ.

Delavske vesti. Kampanja unij za krajši delovnik je v razmahu.

Inozemstvo. V Italiji so krvavi izgredi fašisti in komunisti na dnevnem redu.

Sovjetska Rusija. Iz Rusije so začele prihajati vesti o veliki bedi zaradi suše; na milijone kmetov je prizadetih.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA izdaja svoje publikacije in se posebno list Prosveta, ker potrebne agitacije svojih družin in šteta in za propagando svojih idej. Nihakar pa šteta in za propagando svojih idej. Vsaka propagandna druga podpora organizacija. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Tvezi se šteta in naznanila drugih podpornih organizacij njih družin naj se ne pošiljajo lista Prosveta.

(Dalje iz preve kolona.)

Zahteva po tem blagru bo velika izkušnja trgovce in tovarnarje.

Vprašanje, ki zdaj muči strokovnjake v Washingtonu, je, kako omejiti produkcijo civilnih potrebščin na ta način, da ne bi bilo preprosto vanja po teh potrebščinah s strani konzervativov. Kajti producenti sami ne bodo omogočili, dokler imajo dovolj odjemalcev.

Za svobodo šole

Čikaška učiteljska unija, spadajoča k Ameriški delavski federaciji, je odločno nastopila proti poskusu, da se čikaške javne šole povežejo z verskim poukom. Po skemi ravnateljica čikaških javnih šol se bi to zgodilo na ta način, da bi bili šolarji odslovljeni dvakrat v tednu iz javne šole eno uro prej z namenom, da potem posejijo privatno versko šolo in tista ura bi jim bila kreditirana za red.

Učiteljska unija izjavlja, da vsako direktno ali indirektno sodelovanje javnega šolstva s privatno versko vzgojo je prekršenje temeljnega ameriškega principa ločitve cerkve od države, ki je zajamčen v federalni ustavi. To bi povzročilo celo vrsto prask, sitnosti in diskriminacij — in končno bi uničilo glavni princip ameriškega šolstva, ki je svoboda javne vzgoje. Verski pouk ima vsvo svobodo v privatni šoli, ta svoboda je pa balancirana s svobodo javne šole. Tako naj ostane, če hočemo, da bo Amerika imela pristno in zdravo demokracijo.

Podpišemo to izjavo kot svobodomisleci in podporniki demokracije.

Nacijske intrige v Boliviji

Ameriški apizarij, ki še vedno kažejo na angleški Rokavski zaliv, češ Nemci ga še niso prekorali in niso še prišli v Anglijo, kako bodo potem prekorali Atlantski ocean in invadirali Ameriko? — so morali zadnje dni debelo pogledati (ako imajo kakšne oči), ko je prišla iz Južne Amerike vest, da je vlada Bolivije zatrla nacijski puč.

To je bila že druga nacijska intriga v latinski Ameriki v enem mesecu. Pred nekaj tedni so izbruhnila obmejne praske med republikama Peru in Ekvador zaradi nekega starega teritorialnega spora in mnogo je dokazov, da so te praske izzvali nacijski petokolonci. Ampak puč v Boliviji je bil bolj resna in nevarna stvar. Vlada je v skrajnem momentu prišla na sled zarotnikom in brž razglasila obsejdanost stanje ter prijel glavne kolovodje. Voditelj zarote je bil nemški poslanik Ernest Wendler, katerega je bolivijaska vlada takoj izgnala.

Lepa reč! Da, lepa, ker kaže, da je Hitlerjeva banda že prekorala Atlantik in je že tukaj! Latinska Amerika kar mrgoli nacijskih in fašističnih špionov in petokoloncev, ki zadnje dve leti tako razbijajo po bobnu svoje propagande, da se zdi, kakor da imajo oni glavno besedo tamkaj. Najglasnejši in najpreditnejši so bili doslej v Boliviji, Peruju, Ekvadorju, Urugvajju in Argentini, ampak vlade tedaj republik se polagoma dramijo in spoznavajo, kakšnega gada grejejo na svojih prsih.

Da je Hitler odredil puč najprvo v Boliviji, je razumljivo. Tam so največji rudniki kositra v zapadnem svetu in Zdržene države danes kupujejo ta kositer kar na debelo. Hitler bi rad to preprečil in mesece in mesece je hujskal proti Rooseveltovim "imperialistom", ki kradejo kositer Boliviji. To je skoro izzvalo puč, katerega je vlada pravočasno zatrla. Zdaj v Bolivijo čistijo in menda pridejo energične akcije tudi v Argentini in Urugvajju.

Morda bodo zdaj Lindbergh, Wheeler, Nye et. Company pojasnili, kako je Hitler dosegel Južno Ameriko, ko Anglije še ni dosegel po morju — — —

Kako preprečiti inflacijo

Vprašanje inflacije še vedno straši v Ameriki. Naj se zelo omeji produkcija civilnih potrebščin na račun povečane produkcije bojnega materiala, bodo cene civilnih potrebščin rastle in rastle, ker jih bo vedno manj. To bo inflacija prvega stadija. Kako to preprečiti?

Kontrola cen se morda obnese, morda pa ne; nemogoče je vladi kontrolirati privatnega trga brez direktne kontrole nad privatnim kapitalom. Delavci, ki zdaj primeroma dobro zaslužijo v obrambnih industrijah, ne bodo investirali vsega zaslužka v vladne dolžnice, temveč si bodo hoteli nabaviti potrebščine, ki jih doslej niso imeli: avto, dober radio, refrigerator in sto in sto drugih reči, čeprav bodo dražje.

(Dalje v zadnji koloni.)

Philip Murray, predsednik Kongresa industrijskih organizacij.

Novice starega kraja

Novenije

ČISTKI NOVEGA MESTA

Novo mesto, 22. marca. — O obnovi zboru Muzejskega društva v Novem mestu je predložil univ. prof. dr. Milko Klemenčič najstarejši zgodovini do metropole.

Pravilnik nas je popeljal v davčno našega mesta. V temeljnih znanstvenih razpravah povzemamo le tisto, kar je bilo v 1365. Dne 7. aprila 1365 ustanovljena Novoga mesta, od tedaj se začneja njena zgodovina. Kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

Prof. Kos je s svojimi razpravami posegel daleč pred to dobo. Pokazal je, da je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto, kaj je bilo to mesto...

transverzalna smer, ki je Krko križala, in je vodila preko reke še pred ustanovitvijo Novega mesta, višje gori pri Brodu. Novo mesto je novo torej le do neke mere. Novo je zaradi tega, ker se razlikuje od drugih slovenskih mest, ker nimamo dokazanega tržišča pred nastankom. Pojavi se kar naenkrat z vsemi tržnimi, upravnimi, sodnimi in drugimi mestnimi pravicami. Rudolf IV. je tudi izločil kraj iz oblasti deželnega sodnika in ga podredil mestnemu sodniku. Kasneje so je — po ustanovitvi — široko razmahnilo in doseglo lep razvoj, kar je posledica gospodarskih, prometnih, političnih in drugih momentov.

Paveličeva Hrvaška proti Hrvatom

Washington, D. C. — Dopisništvo Central. tisk. urada pri jugoslovanskem poslanstvu v Washingtonu je 14. julija dostavilo izseljeniški tisku članek, ki ga je na prošnjo angleškega ministra za informacije napisal Franjo Cvjetičan, poslanik Jugoslavije v mestu Rio de Janeiro, Brazilija, Južna Amerika.

"Poleg mnogih začudenj in iznenadenj, ki jih je vojna prinesla svetu, je nam Hrvatom prinesla tudi odkritje, o katerem nihče od nas niti sanjal ni, in sicer to, da so nemški in italijanski imperialisti naši prijatelji, a svobodomislenska, demokratična naroda Velike Britanije in Severne Amerike pa naša sovražniki! Hitler in Mussolini, ki sta zasužnjila tudi našo Jugoslavijo, sta na mah postala osvoboditelja in zaščitnika Hrvatov!"

Človek ne ve, čemu bi se bolj čudil: ali pangermanski in fašistični objestnosti ali pa neumnosti tistih, ki si pod zaščito nemških in italijanskih bajonetov upajo kaj takega pripovedovati Hrvatom. Hrvatje pač niso tako kratke pameti, da bi mogli pozabiti celo najbližje preteklost.

To, kaj mislijo Mussolini in njegovi fašisti o Hrvatih, so oni že neštetokrat povedali. Gajda je na primer posvetil več knjig Hrvatom. Na mržnji do Hrvatov si je on zasnoval častnikarsko kariero. Za časa pretekle svetovne vojne je Mussolini sam pisal najstranotilnejše članke proti Hrvatom, ki jih je psoval z avstrijskimi hlapci. "Mi nimamo", — je pisal Mussolini v svojem "Popolo d'Italia" — "nič proti Srbom, ki so naši stari zavezniki in prijatelji. Mi se borimo le proti Hrvatom, ki so avstrijski slugi in sovražniki Italije". Pokojni dr. Ante Trumbić in Franjo Supilo, ki sta z Jugoslovanskim odborom v Londonu vodila borbo proti znanemu "Londonskemu paktu", s katerim se je poleg drugega obetal Italiji tudi del hrvaške Dalmacije, sta bila tarča najstrupejših Mussolinijevih napadov.

Da je tedanja Srbija, da so Srbi pristali k "Londonskemu dogovoru", bi ne bil njihove večji prijatelj Srbov kakor Mussolini. Ali srbska vlada in srbski narod sta rajša žrtvovala Mussolinijevo prijateljstvo, kakor pa pristala k temu, da bi se njuni

Sovjetski maršali, poveljniki ruskih armad na dva tisoč milj dolgi fronti. Od leve na desno: Timošenko, Budeni in Vorosilov.

hrvaški bratje zasužnjili in odstopila Dalmacijo z otoki vred Italiji. Tisto, česar ni naredil Srb Pašić, k čemur ni maral niti en srbijanski politik pristati, je storil in pristal hrvaški poglavar Pavelić. S tem si je kajpak pridobil zaupanje in prijateljstvo fašistične Italije in dučaja. Znanje in dokazano avstrijsko Paveliča in Kvaternika ni motilo Mussolinija, da bi ju ne privil k srcu, čim sta pristala k odpuščenju hrvaških krajev.

Jugoslavija, ki je branila narodni značaj Dalmacije in hrvaškega Primorja, je bila fašistični Italiji vedno trn v peti. Ni niso pomagali pakti prijateljstva in sodelovanja, sklenjeni med Italijo in Jugoslavijo. Mussolini je imel pred očmi vedno le en sam cilj: osvojitve hrvaške Dalmacije. Toda tega ni mogel doseči, dokler je obstajala močna, zedinjena Jugoslavija. Ko je Nemčija napadla Jugoslavijo, je Mussolini komaj čakal, da pohiže Jugoslaviji nož v hrbet in se tako nalahko polasti ne samo tistega dela Dalmacije, ki je bil z "Londonskim paktom" obljubljen Italiji, nego tudi Splita, Kotorja in Sušaka, na katere si l. 1915. Italija vsled Rusije in Srbije niti misliti ni upala. Paveličevo in Kvaternikovo izdajstvo je omogočilo ta uspeh italijanske grabežljivosti Hrvatov v škodo.

Med Hrvatmi ni bilo nikdar nobenega sporekanja niti dvoma o tem, da so pangermanski naši največji sovražniki in da je Hrvatom, Srbom in Slovcem v veliko korist, če se kar najtežje povežejo z demokratičnimi narodi zapadne Evrope in Amerike. To soglasno prepričanje Hrvatov se zares ni dalo omajati s Hitlerjevimi naukom, češ, da so Slovani manjvredno, suženjsko plemé, ki se mora podvreči nemškemu, "herrenvolku", in majhni narodi nimajo pravice do neodvisnega narodnega in državnega obstanka, nego da morajo hote ali nehoti postati sestaven del nemškega življenjskega prostora.

Hitlerjeva knjiga "Mein Kampf", ta evangelijski najbrezobzirnnejša in najsurovejšega pangermanizma, je izzivanje in razžalitev za vse slovenske narode. Ko se je Hitler obožil, je začel udeleževati svojo protislovansko pangermansko politiko. Uničil je napredno in svobodno miselno republiko Čehoslovaško, odcepil Slovače od Čehov ter oklical naš najboljši prosvetljenski slovenski narodom germanski protektorat, ki postopa s Čehi kakor z afriškimi zamorci. Napadel je in uničil svobodno republiko Poljsko ter podvrnil bratski poljski narod preganjanju in trpinčenju, kakršnega ne pomni zgodovina sveta. Ob sodelovanju nemške dinastije Koburgov in majhnega številja propale inteligence je Hitler zasedel Bolgarsko ter izpostavil bolgarski kmečki narod plenitvi svoje soldateske.

In čeprav nas je Hitler prepričeval o starem prijateljstvu ter nam svečano zagotavljal državno neodvisnost in neodvisnost, je kljub temu poslal svoje hode tudi nad našo Jugoslavijo, ki je dolgo vrsto let hranila in zalagala nemški Reich. Jugoslavija je podlegla nemški mehanizirani sili. Njeno ozemlje je bilo zasedeno in ljudstvo zasužnjeno, a jugoslovanska vlada je morala zapustiti deželo ter si poiskati zavetje v zavezniški Veliki Britaniji. Z Jugoslavijo se je ponovilo tisto, kar se je l. 1915 zgodilo s Srbijo. Jugoslovanska o-

zemlje je razdeljeno in anektirano, a narod pa raztrgan in podvržen oblasti petih različnih gospodarjev, od katerih je eden hušji od drugega, v nasprotju z mednarodnim pravom, etničnim načelom in voljo naroda. Srbi, Hrvatje in Slovenci so postali brezpravno tlačanstvo Nemčije, Italije in njunih satelitov.

Da bi bilo uničevanje vsega, kar je slovansko, popolno, je Hitler sedaj obrnil svoje motorizirane divizije, letala, vsa svoja vojaška sila proti Rusiji z namenom, da podvrže ruski narod in deželo oblasti in izkoriščanju nemškega "herrenvolka", kateremu ima ruski narod hlapčevati natanko tako, kakor mu hlapčevajo sedaj Čehi, Poljaki in Jugoslovani.

Hrvaški narod nima nikakršnih simpatij za komunizem, ali so pa vseeno njegove simpatije na strani ruskega naroda. Verska razlika ni mogla preprečiti, da bi Hrvatje ne videli v Rusih svojih istokrvnih bratov. Nič ni stalnega od te rusofilske tradicije med Hrvatmi. Ta sega od jezuita Križanića do škofa Strossmayerja in kanonika Račkaja, od Erazma Barčiča do Štefana Radčića. Pa naj so se še toliko menjali ruski režimi in kakršnikoli naj so bili, nič ne more izpremeniti čustvovanja Hrvatov do Rusov. Surovi napad Hitlerjev more le okrepiti tista čustva, a nikakor jih pa ne oslabiliti.

Tisti, ki prihajajo sedaj med Hrvatje pripovedovat o prijateljstvu Hitlerjeve Nemčije, niso niti politični voditelji, ki bi uživali zaupanje naroda, niti ne narodno zavedni poedinci, pač pa Quislingi, ki jih je privedel Hitler sam ter postavil pod zaščito svoje okupacijske vojske na službeno mesta, na katera bi nikoli ne mogli priti z zaupanjem hrvaškega naroda. Toda naj ti plačanci govorijo in delajo že kar koli, nič ne more izpremeniti globokega prepričanja v hrvaškem narodu: da so Hitler in germaniški osvojevalci, ki jih vodi on, zakleti sovražniki ne samo slovanstva, nego tudi svobode in neodvisnosti Hrvatov.

(Konec prihodnjš.)

HUMOR

Opresnost nad vse

V garderobi je nekdo shranil dragocen kožuhočinast plašč. Ker se je bal, da mu ga ne bi kdo odnesel, je pritril nanj listek z napisom:

"Pozor! Lastnik ima koleru!"

Ko se je čez dobro uro vrnil, je našel namesto kožuha samo listek. Na njem je bil napis:

"Hvala za opozorilo. Kožuha sem odnesel v dezinfekcijo."

Edilna želja

Strážnik je ponoči stopil k možaku, ki se je pri nekih vratih zamaral, da bi našel ključavnico.

"Ali vam lahko pomagam?" je dejal strážnik. (To ni bilo v Ljubljani).

"Prosim," je zajecjal možak, ki je bil pošteno pijan, "malo pridržite to nesrečno hišo, ki se neprestano ziblje."

Hvaležnost

Kaj bi storil, če bi na sto metrov zagledal leva?"

"Na tla bi pokleknil in se bogu zahvalil."

Sodišče kaznovalo nemško firmo

New York, 26. jul. — Nemška časnikarska firma Transocean News Service je bila spoznana za krivo kršenja zakona, ki zahteva registracijo agentov tujih vlad pri državnem departmentu, na obravnavi pred federalnim sodiščem ter obsojena v plačitev kazni \$1000. Obsodbo je izrekel sodnik T. W. Davidson. Manfred Zapp in Guenther Tonn, upravitelja firme, sta se izognila prosekuciji, ko sta bila zamenjana s dvema ameriškim reporterjema, ki sta bila aretirana v Berlinu. Oba sta se nedavno izkrcala v Lizboni, Portugalska, zaeno z nemškimi in italijanskimi konzuli, ki so bili izgnani iz Amerike.

Morrison zavrnil apel v prilog komunističnemu listu

London, 26. jul. — Obrambni minister Herbert Morrison je zavrnil apel več članov parlamenta, naj prekliče odredbo, s katero je vlada zatrla list Daily Worker, glasilo angleške komunistične stranke. Morrison je odgovoril na apel, da bi vlada storila napako, če bi preklicala odredbo proti listu, ki je sistematično podžigal odpor proti angleškim vojnim naporom.

Poleti bombnikov čez Atlantik

Chicago, 26. jul. — Poleti ameriških bombnikov v Anglijo čez severni Atlantik so postali vsakdanost po izjavi G. H. Hutchinsona, letalca, ki je izvršil več teh poletov kot kateri koli drugi pilot. On je dejal, da je dosegel rekord v poletu iz Kanade v Anglijo in obratno. Polet tja in nazaj je bil izvršen v trinajstih urah. Hutchinson je napovedal, da bodo bombniki novega tipa prekosili ta rekord.

Bivši rumunski kralj zapusti Kubo

Havana, Kuba, 26. jul. — Bivši rumunski kralj Karol je nepričakovano naznanil, da bosta on in Magda Lupescu, njegova ljubica, zapustila Kubo in odpovala v Mehiko. Nastanila se bosta v vili v bližini glavnega mehiškega mesta.

Roosevelt "zamrznil" japonsko premoženje

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dogodki potrjuje dejstvo, da bi bila japonska okupacija Indokine prvi korak in kampanji osvajanja nadaljnjih pokrajin.

Predsednik Roosevelt je pred člani grupe za civilno obrambo pojasnil, zakaj ni Amerika ustavila izvoza ameriškega olja na Japonsko. Rekel je, da je ta politika preprečila japonski zunek proti Vzhodni Indiji, kjer bi Japonska dobila olje, če bi bila Amerika ustavila izvoz. Ta politika je bila uspešna v zadnjih dveh letih, ker je odvrnila vojno na Pacifiku.

London, 26. jul. — Ako ne bo Družene države podvezle vodstva v akciji, ki naj bi preprečila japonsko okupacijo Indokine, ne bo temu sledil izbruh sovražnosti, pravijo tujekajni poučeni krogi. Daily Sketch trdi, da kapitulacija Petainove vlade pred Japonsko ne bo rezultirala v takojšnji vojni na Daljnem vzhodu. Angleška vlada v obstoječih okoliščinah ne bo intervenirala.

Daily Mail piše, da bo Amerika odredila finančne in ekonomske sankcije proti Japonski in da bo te podprla angleško vlada.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2 strani.)

Naj se vrnem še k pikniku z nekoliko kritike, ki pa ne velja samo za westmorelandski, ampak tudi za druge. V splošnem namreč opazim, da govorniki govorijo le v zrak in njih trud je popolnoma zamah. Ljudje se pogovarjajo med seboj tako glasno, da jih še tisti, ki bi jih radi poslušali, ne morejo mirno poslušati. Meni se zdi, da so ljudje mnenja, da sami vse vedo, kaj bodo govorniki povedali in mnogo se jih tako izrazi, sploh kot bi bili vsevedni. Po mojem mnenju bi morali na takih priredbah dobiti boljše zvočnike, da bi se slišalo po vsem parku in bi morda beseda dosegla tudi kakšnega vsevednega, ker bi se ji ne mogel izogniti.

Na naši priredbi je bil zvočnik zelo slab in tam, kjer sva bila zaposlena z ženjo, nisva slišala niti deset besed. Kot govorniki so nastopili Mike Kumer, kongresnik Kelly in upravnik Prosvete Philip Godina. Z ženo sva videla le, kako so žle govornikove roke po zraku, toda slišala nisva nič. Ko sem opazoval Godinovo mahanje po zraku, mi je prišel na misel pokojni Deba. Njemu sem slišal v clevelandškem avditoriju, ko je prišel iz ječe, kamor je bil vržen, ker je nasprotoval ameriškem vstopu v svetovno vojno in sploh vojni. Njemu so žle pri govoru roke kar mehanično po zraku.

Philip je bil edini, ki je vsaj nekaj oseb privabil do govorniškega odra. Zelo težko mi je bilo, ko sem videl, da jih kongresnik Kelly iz okraja Westmorelanda ni mogel privabiti. Ne vem, kaj si je mislil o nas Slovcem, menda nič dobrega, ker ljudje niso imeli toliko olike, da bi postali pozorni vsaj takrat, ko je on govoril kot ljudski zastopnik v kongresu. Lahko bi bil kdo tudi stopil k njemu, mu aeglel v roke in ga kaj vprašal.

O, seveda, zanimamo se, toda tam, kjer je najmanj potrebno, potem pa zabavljamo in zmerjamo, ako ne gre vse v red. Rokjaki, ali nismo sami vzrok, to je delavske mase? Seveda smo. Toda če bi priznali naše napake, bi bilo še nekaj vredno. Torej ne govorite, da vse veste, kaj kdo piše ali kaj bo kdo povedal, ker se s tem le smešite.

Na pikniku sem tudi zvedel, da je preminul stari Bogataj v Rentonu. Bil je izvoljen za delegata za prihodnjo konvencijo SNPJ, toda mu ni bilo dano, da bi jo dočkal. Z njim sem govoril pred par meseci in mu tudi prodal Majski glas. Včasih jih je sam razpečeval v Rentonu, kot tudi Družinski kolektor. Bil je torej "old timer" in večkrat delegat. Poznal sem ga že od leta 1910, ko je delal v Westmorelandu na Etni No. 2. Naj bo tudi njemu lahka ameriška zemlja. Mislim, da je bil par let starejši od mene, star okrog 63 let. Zadnjih par let ni več delal, odkar so bili premogarnji tam ob delo. Moje sožalje soprogi in otrokom.

Končno apeliram na društva po Pennsylvaniji, naj dajo oglase za programsko konvencijo knjižico. Ako hočete, da bomo napravili dober moralen uspeh za našo jednoto, mora biti tudi gram zanimiv, da bomo javnosti pokazali, da imamo tudi mi sposobne ljudi, ki poznajo umetnost. In tisti, ki jih bomo poslušali, bomo imeli pa nekaj užitka od tega — veselo srce in ne glavobola. O programu še drugič kaj veé.

Anton Zornik, 87.

Knudsen proti znižanju produkcije avtov

Washington, D. C. 24. jul. — William S. Knudsen, sodirektor urada za produkcijo bojne opreme, se je na konferenci z reporterji izrekel proti načrtu glede znižanja produkcije avtomobilov za 50 odstotkov. Redukcijo je predlagal Leon Henderson, načelnik urada za kontrolo cen in dobav. Knudsen je dejal, da ima Henderson dobre ideje, vendar je on proti reditvi produkcije avtomobilov.

Delavci dvigajo top na voz v tovarni Parrish Pressed Steel Co. Reading, Pa. Podpredsednik kompanije in vojaški častnik opazuje delavce.

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

ÉMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

"Oh, mali moj, ali še živiš? Ali mi je res namenila sreča, zverini grdi, ki sem... Počakaj, da vidim!"

Ob jasnem svitu požara je previdno ogledal rano. Bajonet je bil predrl roko pod desno ramo; najhujše pa je bilo, da se je nato zasadil med dve rebri in nedvomno zadel tudi pljuča. Vseeno pa je ranjenec dihal brez prevelike težave. Samo roka mu je visela kakor mrtva.

"Nikar ne obupaj, ubogi moj stari! Vseeno sem zadovoljen, ljubši mi je konec... Dovolj si storil zame; brez tebe bi bil že davno poginil lakote na cesti."

Toda ko ga je slišal govoriti, te besede, je Jana pograbila silna bolest.

"Ali boš molčal! Dvakrat si me otel iz pruskih krempljev. Dolg je bil poravnaj, jaz sem bil na vrsti, da ti žrtvujem življenje; zdaj pa grem in te zakoljem... Ah, strela božja, moral sem biti pijan, da te nisem spoznal, da, pijan kakor svinja, ker sem pil že preveč krvi!"

Solze so mu drle iz oči ob misli na njiju ločitev, tam doli v Remilly-u, ko sta se ob slovesu vpraševala, ali se zopet vidita, in kako, v kakšnih okoliščinah, žalostnih ali veselih. Torej ni nič pomagalo, da sta preživela skupaj dneve brez kruha, noči brez spanja, ob vedni pričujočnosti smrti? Torej samo za to, da sta prišla do te grózote, do tega strašnega, brezmišelnega bratomorstva, sta se njiju srca v tednih skupnega junaškega življenja spojili drugo z drugim? Ne, ne; njegova duša se je upirala.

"Le prepusti se mi, mali moj; rešiti te moram."

Najprej ga je bilo treba odvesti proč, kajti vojaštvo je pobijalo tudi ranjence. Sreča je hotela, da sta bila sama, izgubiti nista smela niti minute. Z žepnim nožem mu je naglo prerezal rokav ter mu slekel nato vso uniformo. Kri je tekla, hitel mu je povezati roko s kosom platna, ki ga je odtrgal od podložke. Nato je zamašil rano na prsih ter privezal roko čez njo. Na srečo je imel košček vrvice, z vso močjo je zadrnil to barbarsko obvezo, ki je nudila ugodnost, da je stvorila vso ranjeno stran negibno ter zabranila krvavenje.

"Ali moreš hoditi?"

"Mislim, da."

Toda ni si ga upal odvesti tako, golorokega. Nekaj mu je nenadoma vdahnilo misel, da je stekel v sosednjo ulico, kjer je videl mrtvega vojaka; vrnil se je s plaščem in čepico. Vrgel mu je plašč čez rame ter mu pomagal vtakniti zdravo roko v levi rokav. Nato ga je pokril s čepico rekoč:

"Tako, zdaj si naš človek... Kam pojdeva?"

To je bila največja zadrega. Sredi novane oživelega upa in poguma se je vrnil strah. Kje najdeta dovolj varno zavetje? Preiskavali so hiše in streljali vse komunarde, ki so jih zalotili z orožjem v roki. Sicer pa nihče izmed njiju ni poznal žive duše v tem oddelku mesta, nikogar, ki bi ga mogla prositi, nobenega skrivališča, kamor bi mogla izginiti.

"Najboljše" je dejal Maurice, "bi bilo še v mojem stanovanju. Hiša je v samotnem kraju, noben krst ne pride tja... Toda na drugi strani vode je, v ulici Des Orties."

Jean je zamolčko preklinjal v obupni neodločnosti.

"Strela božja! Kako naj napraviva?"

Da bi šla čez most Royal, ki so ga ognji obli-

vali z blestečo lučjo najlepšega solnca, ni bilo niti misliti. Hip za hipom so pokali strela na pobrezjih. Vrhutega bi bila naletela na nepreko-račljivo zapreko — na goreče Tuilerije in na Louvre, ki je bil zabarikadiran in zastražen.

"To je smola; nemogoče je priti na drugo stran!" je izjavil Jean, ki je po svoji vrnitvi iz laške vojske živel šest mesecev v Parizu.

A nenadoma se je domislil: če je pod Royal-skim mostom še kaj čolnov kakor prejšnje čase, bi se dalo poizkusiti. Reč je bila sicer dolgotrajna, nevarna in neudobna, toda izbire ni bilo, treba se je bilo naglo odločiti.

"Poslušaj, mali, spraviva se vseeno odto, tu ni zdravo... Jaz zase porečem poročniku, da so me ujeli komunardi, pa sem jim ušel."

Prijel ga je za zdravo roko, držal ga pokoncu ter mu pomagal priti do konca ulice DuBac, med hišami, ki so zdaj plamenele od vrha do tal kakor orjaške baklje. Toča gorečih trsk je padala na njiju, in vročina je bila tolikšna, da jima je smodila lase na obrazu. Nato, ko sta stopila na pobrezje, sta za hip obstala kakor oslepljena pred strašno svetlobo požarov, ki so goreli v ogromnih snopovih na obeh straneh Seine.

"Sveč ne manjka", je zamrmral Jean, nejevoljen nad to žarko svetlobo.

In šele takrat se je začutil nekoliko varnega, ko je spraval Maurice po nabrežnih stopnicah, ki vodijo na levi strani mosta v smeri reke. Tam pod skupino velikih dreves na bregu vode sta bila skrita.

Skoraj četrte ure so jih vznemirjale črne sence, ki so se gibale na drugem, nasprotnem nabrežju. Strela so pokali, zaslišal se je glasen vzkriz, nato je padlo nekaj v vodo, ki se je burno vzpenila. Most je bil očitno zastražen.

"Kaj pa če bi ostala čez noč v tej uti?" je dejal Maurice in pokazal na leseno hišico brodar-skega urada.

"Ah, kaj še! Da naju jutri primejo!"

Jean je še vedno ostal zvest svoji misli.

Čolne je pač našel, bilo jih je celo majhno brodogoj. Toda vsi so bili priklenjeni; kako naj odklene enega izmed njih in osvobodijo vesla? Naposled je zasledil par starih vesel, in posrečilo se mu je streti žabico nekega čolna, ki je bila očitno slabo zaklenjena.

In takoj, kakor hitro je položil Maurice v sprednji del čolna, se je previdno izročil toku, da jih je nesel ob bregu v senci kopeli in tovrnih ladij.

Noben izmed njiju ni več govoril; groza jih je prijemala nad strašno sliko, ki se je razigravala pred njunimi očmi. Čim dalje jih je nesla reka navzdol, tem bolj se je zdelo, da raste groza na umikajočem se obzorju. Ko sta bila pri Solferinskem mostu, sta z enim samim pogledom zazrla obedve nabrežji v plamenih.

Na levi so gorele Tuilerije. Ko je napočila noč, so komunardi zažgali na obedveh koncih palače v paviljonu Flore in v Marsanskem paviljonu; in plamen se je naglo polastil osrednjega paviljona De l'Horloge, kjer so bili pripravili pravcato mimo ter nagradili sodov s smodnikom v Maršalski dvorani.

V tem trenutku so bruhala vmes stoječa poslopja iz svojih razpokanih oken vrtinceste oblake rdečega dima, med katerimi so lizali dolgi modri plamenčki. Strehe so žarele in dobivale razpoke in špranje; zevalo se kakor vulkanska zemlja pod silo notranjega ognjišča.

(Dalje prihodnjic.)

Borba

(Nadaljevanje)

Do onega bora je bilo še gotovo petdeset korakov. Oče je napel skrajne moči in vztrajno lezel dalje; njegovi koraki so postajali kratki, negotovi in njegovo telo se je majalo kot pijanec. Debele žile na njegovih močnih rokah so zabrekle in skozi se je nanatko videvala valujoča kri. Vreča na njegovem hrbtu pa je lezla in polzela vedno nižje doli po križu.

"Oče! Vreča bo smuknila na tla!" sem ga opominjal.

"Ne bo!" je zasopel oče; še par korakov..."

Njegov hrbet se je zgrbil še bolj in roki sta obupno oklenili vrečo, požuril je korak in par hipov pozneje se je sesedel z vrečo v breg ob robu.

"Aaa!" je dahnilo iz njegovih ust, potem se je brez moči naslonil na breg. Odložil je pokvečeni klobuk in si z golo roko brisal znoj, ki mu je polival čelo.

"Ravno polovico pota sva prehodila!" mu je rekel.

"Zakaj ne počivate pogosteje?" sem ga vprašal. Razumel sem že takrat, da trpi pod težko vrečo.

"Ne smem! Kdaj bi prišel dom, ko bi počival pri vsaki smrti?" mi je odgovoril.

Med odmorom si je včasih na-

basal kratko pipico in pušil, zamišljeno zroč v temne smrekove. Njegove oči so takrat vselej zagorele v posebno živem ognju poželenja.

"Ko bi bile moje..." je zamrmral mnogokrat, nato pa mu je obraz zatemnel in molče je zopet natovoril breme na pleča in nastopil težavno pot proti domu.

Polagoma sem začel razmišljati o očetovih samogovorih, ki sem jih tolikokrat slišal. Vpraševal sem se, zakaj nimamo lastnega doma, kakor pravi oče. Ker mi je bilo vprašanje prezagotno, sem sklenil vprašati starše.

"Zakaj nimamo lastne zemlje?" sem vprašal najprej očeta. On mi navadno ni tako odgovoril, da bi mi to zadostovalo, zato sem vprašal mater.

"Koliko ljudi je, ki ga nimajo kot mi!" mi je odgovorila.

"Zakaj?" sem nadaljeval željno.

"Ker je od vekomaj tako!"

"Zakaj je od vekomaj tako?"

"Zato, ker je! Na svetu morajo biti revni in bogati ljudje. Bog je naredil tako!"

Jaz sem bil v zadregi. Bog! Oba, oče in mati, sta me vendar učila o njegovi neskončni dobrotljivosti, usmiljenosti in pravi-coljubnosti. Ali to kar čujem zdaj, je vendar krivica! Po božji odredbi torej so moji starši zakleti v večno siromaštvo; a zakaj? Saj so vendar tako do-

bri in trpijo toliko od dne do dne. Zakaj bi ne smeli imeti lastne zemlje, po kateri je posebno oče tako hrepenel vzdihoval? Zakaj mu Bog ne usliši te želje? Moja mlada, razvijajoča se pamet ni mogla razumeti te logike. Nekoč sem izrazil materi mnenje, da Bog po-temtatem ne more biti pravičen. Posvarila me je ostro. Govorila mi je v obliki nauka, da on že ve, kaj dela, da moramo trpeti na zemlji, ako hočemo dospeti v raj in končno me je hotela prepričati, da nam pravzaprav tudi v tem položaju nič ne manjka.

Jaz sem poslušal molče, toda moje puntarske misli so mi ustvarile že takrat neko rezervirano mnenje o Bogu, ki je postajalo odločneje. Kesneje, ko sem bil še dete, a sem moral že de-

lato, sem odobral Boga le zato, da je vsak sedmi dan v tednu odredil počitek.

V družbi je imenoval oče grofa vedno: gospod grof, v svojih samogovorih, ali kadar je bil slabe volje, pa ga je psoval: prokleti grof. Izprva sem si mislil čudne reči o tem grofu. O njem sem čul govoriti mnogo, mnogo ali videl ga nisem nikoli; rekli so mu, da živi nekje daleč v velikem mestu in da je prvi za cesarjem. V dolini se je videl izmed visokega drevja velik bel grad in z nekimi tajnim, radovednim strahom sem zrl v njegove zidine. Primerjal sem ga z raznimi gradovi iz raznih pripovedk. Nekoč sem izpraševal očeta o grofu.

"Ali je ravno tak človek, kakor mi, ta grof?" sem vprašal.

"Je in odvaja kot mi!" je odvrnil oče nizkотно.

"Zakaj se imenuje potem: grof?"

"Ker je bogat. Pravijo, da ima plavo kri, a ima vraga!" Potem mi je razlagal njegovo bogastvo. "Kar vidiš zemlje od-tod proti jugu, je skoro vsa njegova. A to je troha njegovega bogastva. Koliko sveta ima še po drugih krajih, po mestih ima velike fabrike, kjer dela zanj noč in dan na tisoče delavcev, in velike krasne palače."

Jaz sem se divil temu bogastvu in ko sem ga še vprašal, kako more človek obogateti na ta način, je postal oče nevoljen in mi je odgovoril srdito:

"Pridelali so mu siromaki, tudi mi mu zdaj pridelujemo. Toda hudič ga bo vzel ravnotako kot mene!" S hudičem je najbrž mislil smrt in to mu je bilo zadoščanje.

Nekoč pa sem videl grofa. Da si sem bil še majhen, se spominjam čisto določno tega dogodka. Poleti je bilo popoldne, oče in mati sta delala na polju, jaz sem bil doma in sem kopal z veliko motiko neko drago iz mlake, poleg mene se je igral v prahu mlajši brat, oba sva bila blatna in umazana. Takrat je stopila na dvorišče nekaj ljudi; med njimi sem takoj spoznal grofovega oskrbnika iz gradu, ki je prišel večkrat k nam; z njim je bil neki tuj, visok gospod, čisto prepresto obleden, s palico v roki, kateremu je oskrbnik razlagal nekaj važnega; šla sta spre-daj. Za njima je šla visoka lepa ženska, ki je nosila solnčnik, poleg nje je mlad lep gospod z gladko počesano glavo vodil le-

VRHNJA PLAST

"Gwendolyn, morai me poročiti, ker le pri tebi lahko posabim na te proklete unije!"

lati, sem odobral Boga le zato, da je vsak sedmi dan v tednu odredil počitek.

V družbi je imenoval oče grofa vedno: gospod grof, v svojih samogovorih, ali kadar je bil slabe volje, pa ga je psoval: prokleti grof. Izprva sem si mislil čudne reči o tem grofu. O njem sem čul govoriti mnogo, mnogo ali videl ga nisem nikoli; rekli so mu, da živi nekje daleč v velikem mestu in da je prvi za cesarjem. V dolini se je videl izmed visokega drevja velik bel grad in z nekimi tajnim, radovednim strahom sem zrl v njegove zidine. Primerjal sem ga z raznimi gradovi iz raznih pripovedk. Nekoč sem izpraševal očeta o grofu.

"Ali je ravno tak človek, kakor mi, ta grof?" sem vprašal.

"Je in odvaja kot mi!" je odvrnil oče nizkотно.

"Zakaj se imenuje potem: grof?"

"Ker je bogat. Pravijo, da ima plavo kri, a ima vraga!" Potem mi je razlagal njegovo bogastvo. "Kar vidiš zemlje od-tod proti jugu, je skoro vsa njegova. A to je troha njegovega bogastva. Koliko sveta ima še po drugih krajih, po mestih ima velike fabrike, kjer dela zanj noč in dan na tisoče delavcev, in velike krasne palače."

Jaz sem se divil temu bogastvu in ko sem ga še vprašal, kako more človek obogateti na ta način, je postal oče nevoljen in mi je odgovoril srdito:

"Pridelali so mu siromaki, tudi mi mu zdaj pridelujemo. Toda hudič ga bo vzel ravnotako kot mene!" S hudičem je najbrž mislil smrt in to mu je bilo zadoščanje.

Nekoč pa sem videl grofa. Da si sem bil še majhen, se spominjam čisto določno tega dogodka. Poleti je bilo popoldne, oče in mati sta delala na polju, jaz sem bil doma in sem kopal z veliko motiko neko drago iz mlake, poleg mene se je igral v prahu mlajši brat, oba sva bila blatna in umazana. Takrat je stopila na dvorišče nekaj ljudi; med njimi sem takoj spoznal grofovega oskrbnika iz gradu, ki je prišel večkrat k nam; z njim je bil neki tuj, visok gospod, čisto prepresto obleden, s palico v roki, kateremu je oskrbnik razlagal nekaj važnega; šla sta spre-daj. Za njima je šla visoka lepa ženska, ki je nosila solnčnik, poleg nje je mlad lep gospod z gladko počesano glavo vodil le-

po gospodično z golim vratom za roko, nosil je zanj solnčnik in pahljačo; za njim je tekel dečko, desetih let, ki se je igral z navadno leskovo palico, ko je naju zagledal, je prišel čisto k nama, se naslonil na palico in naju drzno motril, drugi pa so ostali sredi dvorišča in gledali naokrog; smejali se in govorili v čudnem, nerazumljivem jeziku. Mene je postalo sram; zavedal sem se, da sem beden, umazan in rad bi se bil skrtil, toda bilo je prekasno; bratec je mirno obse-del v pesku in tiščal po svojem običaju prst v usta. Večkrat sem že videl "gospodo", toda današnji obrzi so se mi zdeli izredni, čudni, tujih, mrzlih potez.

"He, vidva!" je izpregovoril takrat oskrbnik oblastno, toda nenavadno prijazno. "Kje je oče?"

Jedva sem izblebetal, da dela na polju.

"Pozovi ga brzo sem. Reci, da ga čaka gospod grof", mi je velel oskrbnik.

Stekel sem, kar so me nešle noge in ga poklical. Ko je oče začul, kdo ga zove, se je prestrašil, izpremenil je barvo lica in plašno pogledal mater.

"Ali bi ti šla?" je rekel. "Kaj mi hoče?"

"Le ti idi, ker te zove! Kaj ti more! V hiši je že vse čisto in osnaženo, lahko jih vedeš v sobo!" je govorila mati pomirjevalno.

Oče je šel, jaz sem capljal za njim. Bal se je sestanka z grofom, ker kot preprost človek ni znal občeovati z gospodo; mogoče tudi ni imel mirne vesti. Vzel je klobuk z glave, kakor bi že stal pred grofom, nato se je zopet pokrtil. Gledal je svojo obleko in svoje velike, zdelane roke, polne žuljev in brazgotin in blatne zemlje in gnoja; brisal jih je v hlače in me vprašal, ali je črn po obrazu. Ko sem mu odgovoril, da ne, se je pomiril in dejal:

"Naj sem, kakršn sem, saj grof ve, da sem delaven človek!"

Končno sva prišla domu. Grofova obitelj je medtem posedla za mizo pod lipo. Oče je že pri lesi snel klobuk z glave in držeč ga v rokah, se je bližal lipi, obstal pred mizo in pozdravil z vdanim pozdravom.

"Grof bi vas rad poznal in želi vedeti, kako se vam 'godi'?" je rekel oskrbnik.

"Dobro. Dobro! Jaz sem zadovoljen!! Čisto dobro!" je hitel odgovarjati oče in se začel sme-

jati, vrteč klobuk v rokah. Oče je imel navado, da se v podobnih zadregah smeja na ves glas in neprestano, brez smisla. Med smehom se je domislil, da bi mu mogoče grof zvišal najemnino, ako bi preveč hvalil, zato je hitro pripomnil:

"Čisto dobro, samo delati je treba, delati!" in se zopet smejal.

Grof, ki je razumel jezik in očetovo zadrego, se je vzpodbudno nasmejaj in rekel prijazno:

"Delo in skrb imamo pa vsi, eni na ta, drugi pa na oni način."

"Da, da! Vsi, vsi, tudi oni, go spod grof, seveda! Toliko stvari imeti v glavi!! Kako zmorej toliko skrbi?" je hitel s suženjskim glasom pritrjevati oče.

Gospodi je bilo vroče, grof in grofica sta se otirala z robc, go spod, ki je spremljal gospodično, ji je neprestano mahal s pahljačo.

"Mogoče bi gospoda grofi pili nekoliko mošta?" se je spomnil oče. "Ni slab, prav dober je!"

Grof je izpregovoril proti ostalim, ki so pokazali zanimanje, nato je oskrbnik velel očetu, naj prinese.

Oče je prinesel veliko belo majoliko in toliko kozarcev, kolikor je bilo ust, komaj načet hlebec rženega kruha ter postavil na mizo, s katere je še prej spihal razne smeti.

Grofje so se poslužili, se smehljali črnemu kruhu in kimali moštu, oče je stal poleg in se smejal; postal je že smejejši, govoril je mnogo, ker je mislil, da mora govoriti, izgovarjal se je zaradi črnega kruha in hvalil grofu otroke. Po oddihu so se dvignili in grof je hotel plačati račun, toda, ker je oče odklonil, je stopila grofica k mojemu bratcu, ki je čepel pri plotu in mu stisnila zlat v roko. Nato sta grof in grofica podala očetu roki in potem so odšli. Oče je bil silno vesel tako dobrega konca, mel si je roki in pripovedoval materi, da je višja gospoda vedno boljša, kakor ona nižja.

Poleg vseh teh pa lahko vsi naši naročniki sem pošlje svoje nino direktno listu

PROSVETA

2857 So. Lawndale Ave. Chicago

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, visticine, častnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanski, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unjste delo pro

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILL. TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišleje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni sami nini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali medčlane št. 100 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu št. 100, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vasa lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil naročnina na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdruč. drlavo in Kanado \$6.00	Za Cicevo in Chicago je
1 tednik in 4.80	1 tednik in 2.40
2 tednika in 8.80	2 tednika in 4.80
3 tednike in 12.40	3 tednike in 7.20
4 tednike in 16.00	4 tednike in 9.60
5 tednikov in 19.60	5 tednikov in 12.00

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v plam in si naročite Prosveto. list, ki je vasa lastnina

PROSVETA, SNPJ, 2857 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1) Ime Čl. družine št.

Naslov Čl. družine št.

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od slednjega članova moje družine:

2) Čl. družine št.

3) Čl. družine št.

4) Čl. družine št.

5) Čl. družine št.

Mesto Driava

Nov naročnik Star naročnik

Slika kaže rusko podmornico na straži v bližini ruskega obrežja.